

DOI [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2020-11\(40\)-101-118](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2020-11(40)-101-118)

УДК 378.147:81'243 (44)

Мединська Аліна Валентинівна,

аспірантка Хмельницького національного університету,

вчитель англійської мови

Технологічного багатoproфільного ліцею

ім. А. Мазура.

Хмельницький, Україна.

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7797-3466>

medunya1@gmail.com

МІЖНАРОДНІ ПРОГРАМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ ФРАНЦІЇ

Анотація. Потреба реформування системи освіти України, невідповідність сучасного вчителя вимогам суспільства, організація «Нової української школи» ініціюють звернення до зарубіжного досвіду з метою імплементації його головних рис в Україні. Євроінтеграційний вектор розвитку нашої країни зумовлює пріоритетне виокремлення вивчення іноземних мов та нові підходи до професійного розвитку фахівців іноземної філології у середній освіті. У статті проаналізовано існуючі системи підвищення кваліфікації французьких вчителів іноземних мов за кордоном, з одного боку, а також професійний розвиток вчителів французької мови як іноземної, з іншого боку, в умовах державної підтримки.

Результати дослідження виявили, що сьогодні у Франції відбуваються суттєві зміни у закладах середньої, а з нею – і післядипломної освіти. В епоху пропаганди плюрлінгвізму Радою Європи, особливого значення набувають вивчення та викладання сучасних живих мов, зокрема, французької як іноземної, просування якої в світі є однією із стратегічних складових мовної політики цієї країни. Уряд Франції сприяє залученню до участі у професійному розвитку вчителів іноземних мов. Для цього одним із важливих способів є розроблення і розширення програм та проектів міжнародної мобільності. Запропонованими і нагально рекомендованими є: програма Жюль Верна; програма навчання у Німеччині для викладачів історії та географії; франко-німецький обмін вчителями початкових класів; обміни вчителів початкових класів з Квебеком; професійне перебування вчителів сучасних мов та нелінгвістичних предметів другого ступеня у Німеччині, Австрії, Іспанії, Ірландії, Італії, Португалії та Великобританії; курси лінгвістичного, педагогічного та культурного розвитку за

кордоном для вчителів першого та другого ступенів німецької, англійської, італійської та іспанської мов; програма Codofil: перебування в Луїзіані вчителів першого і другого ступенів та викладачів французької мови як іноземної (FLE); Центри вдосконалення для технічної підготовки за кордоном. Дистанційна освіта та її головний провайдер в галузі вивчення французької мови як іноземної – Національний центр дистанційної освіти (CNED) – партнер установ з організації професійної практики за кордоном в межах міжнародних обмінів.

Перспективу дослідження вбачаємо у пошуку способів імплементації французького досвіду з державної підтримки програм професійного вдосконалення вчителів іноземних мов в Україні.

Ключові слова: професійний розвиток вчителів; міжнародна мобільність; програми обміну; іноземні мови; французька як іноземна; післядипломна освіта; державна підтримка; Франція.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. На сучасному етапі реформування системи освіти України, із впровадженням «Нової української школи», рівень професійного розвитку сучасного вчителя не повною мірою задовольняє вимоги сьогодення, а відтак обумовлює потребу трансформації у системі післядипломної освіти існуючої моделі навчання відповідно до запитів сучасності. Отже, дослідження засобів подальшого вдосконалення професійного розвитку вчителів набуває актуальності. Особливу увагу приділяють новим підходам до професійного розвитку вчителів, що вимагає вивчення зарубіжного досвіду. Впевнений вектор нашої держави до євроінтеграції, можливість вступу України до Європейського Союзу, країни-члени якого популяризують плюрлінгвізм, актуалізує питання вдосконалення системи післядипломної освіти вчителів іноземних мов. Окрім того, на характер і зміст професійного вдосконалення педагога та розвиток його професійної компетентності впливає зміна соціокультурного контексту вивчення іноземних мов як засобу міжнародного спілкування.

Доцільним дослідженням, на нашу думку, є досвід Франції, країни з давньою історією освіти, неперервна система якої вважається однією з найкращих у світі, де вивчення іноземних мов в початковій і середній школах – пріоритетний предмет. Впровадження французького досвіду може сприяти практичному вдосконаленню змістового, операційного та науково-методичного компонентів професійного розвитку вчителів іноземної мови в Україні.

З розвитком європейської спільноти та інтернаціоналізацією обмінів зростає вплив міжнародної діяльності у французькій освітній системі. Все більше засобів дозволяють вчителям здійснювати проекти мобільності. У контексті виконання національного плану підвищення кваліфікації урядом Франції розробляються програми вдосконалення професійного розвитку вчителів. З огляду на пріоритетні напрями вивчення іноземних мов в школі, саме для педагогів іншомовної лінгвістики відкриваються додаткові можливості професійного зростання за умов державної підтримки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розвитку української та зарубіжної післядипломної освіти у науці займалися такі вітчизняні вчені як І. Зязюн, В. Кремень, Н. Бідюк, Н. Мукан, Н. Авшенюк, В. Третько, Л. Ваховський, В. Олійник, Н. Ничкало, Л. Даниленко, Н. Бібік, Т. Сорочан, О. Сухомлинська, О. Садовець, М. Зембицька, Л. Костіна та інші. Вони розробили теоретико-методологічні засади цієї галузі освіти. Ю. Запорожцевою розглянуто розвиток професійної компетентності вчителів іноземних мов у післядипломній освіті.

Наукові праці таких українських вчених як О. Голотюк, О. Бочарова, Т. Харченко, Л. Шаповал, В. Лащихіна, І. Кононенко, В. Лучкевич присвячено дослідженням французької педагогічної системи: її структурі, тенденціям розвитку, способом реформування, підготовці та професійному становленню майбутніх вчителів, зокрема, іноземних мов у навчальних закладах. Враховуючи доцільність використання французького досвіду професійного розвитку педагогічних кадрів, особливий науковий інтерес становить дослідження системи підвищення кваліфікації вчителів у Франції. Це питання знайшло теоретичне обґрунтування у працях Ю. Несіна, Б. Вульфсона, Н. Клокар, К. Корсака, В. Лащихіної, А. Сбруєвої, С. Синенко, Н. Четвертакової, А. Шевченка. Вчені Т. Десятов, Л. Зязюн, О. Матвієнко, В. Олійник, Л. Пуховська, М. Сасілотто-Василенко звертають увагу на доцільність вивчення особливостей професійного розвитку вчителів Франції задля можливого впровадження у майбутньому окремих елементів цієї роботи в нашій країні. Аналіз науково-педагогічних джерел доводить, що проблема організації професійного розвитку вчителів іноземних мов у Франції до цього часу не була предметом спеціального дослідження в Україні.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті – аналіз напрямів та засобів державної підтримки професійного розвитку вчителів іноземних мов Франції, зокрема, французької (як іноземної) в міжнародній мовній політиці.

Відповідно до зазначеної мети у статті поставлено такі **завдання**: проаналізувати засоби державної підтримки підвищення кваліфікації педагогічних працівників іноземної філології у системі післядипломної освіти Франції, зокрема, визначити провайдерів, описати й обґрунтувати міжнародні програми мобільності вчителів іноземних мов.

3. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ / THE THEORETICAL BACKGROUNDS

Поняття «професійний розвиток», «післядипломна освіта», «безперервна освіта» та «безперервна професійна підготовка» у французькому освітньому просторі вживаються як *formation continue*, тобто підготовка, що триває. Післядипломна професійна підготовка – це індивідуальне право, яке дозволяє будь-якій людині, отримавши робочу посаду, продовжувати навчання для вдосконалення своїх навичок або набуття нових знань та умінь [1].

Кодекс про працю Франції визначає безперервну професійну підготовку як складову навчання протягом усього життя: «Професійна підготовка протягом усього життя є національним обов'язком. Вона спрямована на те, щоб дати можливість кожній особі, незалежно від її статусу, здобувати або оновити знання та навички, що сприяють професійному розвитку, а також підвищувати рівень кваліфікації протягом свого професійного життя (...)».

Вона долучає початкову підготовку, зокрема, стажування, та післядипломну підготовку – постійне професійне навчання, призначене для дорослих та молодих людей, які вже займаються професійною діяльністю або її розпочинають [2].

4. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

Для вирішення поставленої мети використано теоретичні методи наукового дослідження: аналіз і синтез для обґрунтування поняттєво-категоріального апарату наукового пошуку; індукція і дедукція для опрацювання теоретичного і фактологічного матеріалу та його узагальнення; герменевтичний для характеристики особливостей загальноєвропейської культури у контексті професійного розвитку вчителів іноземних мов; структурно-системний метод для виявлення структурних й функціональних особливостей системи безперервної педагогічної освіти Франції; компаративно-педагогічний для порівняння і виявлення подібних і суттєво інших підходів у професійному розвитку вчителів іноземних мов у французькому та українському досвідах; пошуковий для формування узагальнених висновків.

5. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH RESULTS

Французька республіка в умовах сьогодення намагається активно проводити зовнішню мовно-освітню політику, яка спрямована на популяризацію французької мови та культури за кордоном, формування позитивного іміджу Франції, як сильно розвиненої держави у світовому співтоваристві. Для цього урядом країни ініційовано створення багатьох міжнародних організацій та спеціальних центрів, розроблено державні програми та проекти, головна мета яких – пропагування французької мови та культури на міжнародній арені [3].

На сучасному етапі у Франції поширені мовні курси з вивчення французької мови як іноземної для мігрантів та їхніх дітей. Отримані на курсах у мовних школах дипломи дають змогу іноземним громадянам здобувати освіту у французьких школах, університетах, допомагають у пошуках роботи, офіційного працевлаштування тощо. Зазначимо, що DELF (Diplôme d'Études en Langue Française) і DALF (Diplôme Approfondi de Langue Française) – це офіційні дипломи Міністерства освіти Франції, що підтверджують рівень володіння французькою мовою відповідно до загальноєвропейських рекомендацій у галузі мовної освіти та мають зразок вищезазначеного національного диплома DCL.

Широке розповсюдження мовних курсів та лінгвістичних центрів у Франції і за кордоном сприяло утвердженню думки про потребу введення нової спеціальності в університетську підготовку – викладача французької мови як іноземної (professeur de français langue étrangère (FLE)). Отже, у 1983 році «французька мова як іноземна» стала університетською спеціальністю.

Щодо організації професійної підготовки викладачів французької мови як іноземної, доречно зауважити, що у Франції не існує її повного циклу. Підготовка такого типу викладачів розпочинається з магістерського рівня, після одержання дипломів: bac + 3, що означає складання бакалаврського іспиту після завершення навчання в ліцеї та одержання дипломів DEUG (diplôme d'études universitaires générales (диплом загальної університетської освіти, заключний диплом першого циклу навчання, що передбачає два роки навчання) та Licence (лісанс – перше посвідчення другого циклу університетів); bac + 5, тобто дипломів Maîtrise (метріз – заключне посвідчення другого циклу університетів), DEA (diplôme d'études approfondies (диплом поглибленої університетської освіти) або DESS (diplôme d'études supérieures spécialisées (диплом вищої спеціалізованої освіти).

В. Лучкевич відзначила, що «...підготовка викладача французької мови як іноземної у Франції базується на засвоєнні студентами дисциплін педагогічного циклу, передусім методики навчання іноземної мови, та

предметів, що стосуються використання інформаційних технологій у процесі навчання французької мови як іноземної. Значну кількість кредитів виділено й на написання кваліфікаційних робіт, що мають тісний зв'язок з педагогічною практикою. Магістерська програма передбачає навчання впродовж двох років, після кожного студент одержує відповідний диплом, що дає змогу займатися професійною діяльністю» [1]. Це зумовлює подальший розвиток.

Варто зазначити, що професійна підготовка вчителів французької мови як іноземної здійснюється магістратурою в 27 академіях (Екс-Марсель, Амьєн, Безансон, Бордо, Кан, Клермон-Ферран, Корсика, Кретей, Діжон, Гренобль, Гваделупа, Гайана, Лілль, Лімож, Ліон, Мартініка, Нансі-Мец, Нант, Ніцца, Орлеан-Тур, Париж, Пуатьє, Реймс, Ренн, Страсбург, Тулуза, Версаль) [4], проте курси підвищення кваліфікації вчителів французької мови як іноземної в регіональних академіях, поряд з іноземними мовами та мовами національних меншин, не проводяться. Натомість вдосконалення вчителів здійснюється у спеціалізованих державних навчальних закладах, створених для вивчення та популяризації французької мови і культури.

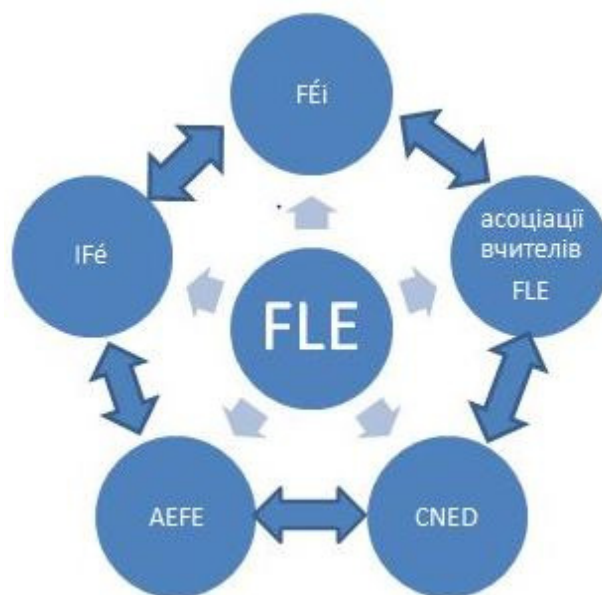

Рис. Установи з організації професійного розвитку вчителів FLE

Державні та громадські організації, які виконують програми державної підтримки та здійснюють професійний розвиток вчителів французької мови як іноземної (рис.). Відзначимо, що ці установи співпрацюють між собою, як один механізм, виконуючи місію різними

засобами, що схематично зображено на рисунку. Розглянемо більш детально роботу цих закладів в контексті досліджуваної теми.

Важливу роль у процесі професійного розвитку вчителів французької мови як іноземної відіграє освітній центр «Франс Едюкасьйон ентернасьональ» (*France Éducation internationale – FÉI*), який першим організував підготовку викладачів французької мови як іноземної з урахуванням специфічних методів і підходів, потрібних у процесі навчання французької мови іноземців різних вікових груп та надає широкі можливості вдосконаленню професійних навичок вчителів іноземних мов Франції та за її межами. FÉI – державна установа з питань освітньої та навчальної співпраці у Міністерстві національної освіти, вищої освіти та досліджень Франції. Центр здійснює французьку та міжнародну експертизу у контексті галузевих проектів, забезпечує програми навчання разом зі своїми партнерами і відповідає на запити французьких та іноземних організацій.

Франс Едюкасьйон ентернасьональ, заснований у 1945 році як Міжнародний центр освітніх досліджень (*Centre International d'Étude Pédagogiques – CIEP*), у 1987 році став національним державним закладом, а у 2003 році підписав з Міністерством освіти та вищої освіти Франції договір цілей, який визначав його завдання.

Місії FEI, які є частиною пріоритетів уряду в межах міжнародного співробітництва, націлені на три основні напрями діяльності:

- співпраця у сферах освіти, професійної підготовки та якості вищої освіти;
- підтримка розповсюдження французької мови в усьому світі, підготовка тренерів і менеджерів з освіти та видача сертифікатів з французької мови;
- міжнародна мобільність людей за допомогою програм обміну для мовних асистентів та викладачів, а також видачі сертифікатів про відповідність іноземним ступеням [5].

Курси післядипломної підготовки лінгвістичного, освітнього та культурного розвитку, організовані FÉI, стосуються тільки державних установ і спрямовані на професійний розвиток вчителів іноземних мов першого та другого ступенів, що викладають нелінгвістичні предмети (DNL) та у європейських секціях східних мов (SELO).

Ці курси проводяться під час літніх шкільних канікул, в середньому два тижні або десять днів фактичних занять (що еквівалентно 60 годинам навчання). З літа 2020 року організовано курси для вчителів першого ступеня і стосуються таких мов, як: німецька, італійська, англійська; для

другого – німецька, англійська, арабська, китайська, іспанська, італійська, португальська.

Курси португальської та китайської мов організуються кожні два роки, починаючи з 2021-го.

Цілі програми:

- підвищення кваліфікації вчителів;
- збагачення навчальної, дидактичної, культурної та наукової практики вчителів;
- вдосконалення мовних навичок;
- підтримка диверсифікації сучасних мов.

Всі витрати, пов'язані з навчанням, проживанням та харчуванням, несе Міністерство національної освіти та молоді. Транспортні витрати не покриваються.

Порядок подання заявки зазначений на сайті Франс Едюкасьйон ентернасьональ:

- запити можуть стосуватися лише одного навчального курсу, однак кандидати мають право висловити бажання проходження другого курсу у тому ж файлі заявки;
- виконувати зобов'язання протягом всього курсу, дотримуватися дат прибуття та вибуття, визначених та опублікованих на інформаційних табло; присутність та відвідуваність перевіряється навчальною організацією;
- обов'язкове анкетування з оцінювання у кінці навчання.

Для кращого вибору курсу підготовки потрібне оцінювання рівня мовних навичок. Шкільні вчителі та тренери повинні визначити свій рівень компетентності у 5-ти заходах, згідно дескрипторної сітки загальної європейської рамки рівнів володіння мовою.

Для здійснення діяльності FÉI спирається на уміння та навички команди з 250 осіб, понад 1000 експертів у мережі та на національних і міжнародних партнерів. FÉI також є членом асоціації університетів Сорбонни, яке об'єднує 11 закладів передового досвіду.

На сьогоднішній день FÉI займається також розробленням теоретичних і методичних аспектів вивчення французької мови, організацією семінарів для керівників освітніх систем різних країн, міжнародних конференцій та семінарів з питань мовної освіти у Франції за кордоном. Міжнародний будинок семінарів, яким володіє FÉI, – місце проведення симпозіумів і конференцій з питань освітньої політики. З 2000 року має регіональний центр у місті Реюньон [6].

Нова програма безперервної професійної освіти та навчання в Європейському Союзі на період 2014–2020 рр. пропонує вчителям можливість вивчати нові методи підготовки та навчання за кордоном, а

також розвивати мережі стажування з іншими установами післядипломної підготовки та навчальними закладами.

Використовуються різноманітні методи: спостереження за стажуванням, участь у тренінгах, навчальна місія тощо, з різною тривалістю: від 2 днів до 2 місяців у середньому, є також річні програми.

Кожна академія визначає власну стратегію розвитку європейського та міжнародного виміру, яку заклади закликають реалізовувати детально. Тому академії пропонують численні проекти, що відповідають політиці їхньої міжнародної відкритості. [7]

Результати проведеного дослідження виявили, що міжнародна мобільність – один із провідних способів професійного вдосконалення вчителів іноземних мов Франції. Вагомий внесок у реалізацію програм мобільності робить центр «Франс Едюкасьйон ентернасьйональ».

Нижче наведено список програм та заходів з міжнародного обміну і підготовки вчителів першого та другого ступенів державної/приватної освіти, що організовані на національному рівні на 2020-2021 навчальний рік. Він інформує вчителів щодо 8 програм мобільності на різні терміни, запропоновані Делегацією з питань європейських та міжнародних відносин та співробітництва (DREIC) спільно із загальною інспекцією, Головним управлінням шкільної освіти (DGESCO), франко-німецьким молодіжним офісом (OFAJ), франко-німецьким офісом університетських обмінів (DAAD), центром «Франс Едюкасьйон ентернасьйональ» (FEi) та Академічною делегацією з питань європейських та міжнародних відносин та співробітництва (DAREIC) академії Амьєна:

- 1) програма Жюля Верна (Dreic);
- 2) програма навчання у Німеччині для викладачів історії та географії (Dreic);
- 3) франко-німецький обмін вчителями початкових класів (OFAJ – DGESCO);
- 4) обміни вчителів початкових класів з Квебеком (Dareic Амьєна);
- 5) професійне перебування вчителів сучасних мов та нелінгвістичних предметів другого ступеня у Німеччині, Австрії, Іспанії, Ірландії, Італії, Португалії та Великобританії (FEi);
- 6) курси лінгвістичного, педагогічного та культурного розвитку за кордоном для вчителів першого та другого ступеня німецької, англійської, італійської та іспанської мов (FEi);
- 7) програма Codofil: перебування в Луїзіані вчителів першого та другого ступеня та викладачів французької мови як іноземної (FLE) (FEi);
- 8) Центри вдосконалення для технічної підготовки за кордоном (FEi).

Розглянемо програми, що стосуються викладання іноземних мов, детально.

Програма «Професійне перебування», розроблена організаціями Еразмус + та Франс Ейдженсі, спрямована на вчителів сучасних мов, а також вчителів, які хотіли би зупинитися на два тижні у європейському закладі з метою спостереження.

Програма також пропонує можливість приймати європейського вчителя у французькій середній школі протягом двох-чотирьох тижнів.

Загальні цілі програми професійного перебування:

Для французького вчителя, який подає заявку на від'їзд:

- зміцнювати навички сучасних мов та розвивати освітні обміни між країнами-партнерами;
- брати участь у житті європейського шкільного закладу (спостереження за уроками та практикою викладання, проведення уроків у парі з іноземним колегою, вивчення систем підтримки учнів, аналіз оцінювання, орієнтація тощо).

Для установи Франції, що приймає: розміщення іноземного викладача у закладі дає змогу вдосконалити мовну компетентність учнів, виявити функціонування іншої освітньої системи, обмінятися передовою практикою тощо.

Переваги програми професійного перебування:

- Коротке перебування (два тижні, включаючи один тиждень під час шкільних канікул), тому легше керувати перебуванням як для вчителя, так і для навчального закладу.
- Гнучка програма, адаптована до завдань вчителя та установи, що приймає.

Вимоги до вчителів, які претендують на виїзд:

- викладати у французькій середній школі (не бути призначеним на тимчасову посаду);
- ні в якому разі не вимагати переведення, відрядження або відпустки на навчання за рік перебування;
- після повернення на робоче місце по закінченні стажування не потрібно проходити випробувальний термін або виконувати будь-яке інше зобов'язання, пов'язане з кар'єрою;
- пріоритет надається вчителям у бінаціональних секціях, а також вчителям, чий професійний проект є частиною іншого проекту Erasmus +.

Лише державні установи другого ступеня мають право подати заявку на прибуття європейського вчителя. Кандидат може отримати стажування лише кожні 3 роки.

Професійне перебування не є відрядженням. Вчителі залишаються на посаді на постійній основі та продовжують отримувати заробітну плату у межах повноважень. Всі вчителі зобов'язані після закінчення перебування повернутися на свої посади у Францію.

Французький вчитель продовжує отримувати свою зарплату у Франції в євро. Зазвичай, з нього стягуються внески на соціальне страхування.

Франс Едюкасьон ентернасьональ виплачує учасникам допомогу під час мобільності з фіксованою сумою у розмірі 600 євро, яка не змінюється залежно від ситуацій, що можуть виникнути під час перебування, та не залежить від витрат на проживання.

Виплата допомоги проводиться впродовж усього професійного перебування в іноземному приймаючому закладі, крім виняткових випадків (хвороба тощо).

Вчителі, які подають заявку на від'їзд, несуть відповідальність за організацію свого перебування.

Програма мобільності Жюля Верна дозволяє вчителям першого та другого ступенів народної освіти проходити практику у закордонному закладі протягом одного навчального року, який може бути поновленим двічі у випадку отримання дозволу.

Програма створена для заохочення і підтримки мобільності вчителів у загальних, технічних та технологічних сферах. Сьогодні ця програма наполегливо рекомендується, бо отримані переваги все більше стають очевидними, оскільки мобільність є частиною політики міжнародного співробітництва та партнерства, національної або академічної ініціативи.

Головні цілі програми – участь у двосторонньому проекті про співпрацю в галузі освіти, порівняння навчальної практики, закріплення або вдосконалення мовних навичок, внесок у розвиток міжнародної політики академії. Їх місія – викладання французькою мовою. Однак, за погодженням із відповідним вчителем та відповідальними французькими та іноземними органами освіти, частина цього викладання може надаватися іноземною мовою.

Реєстрація у програмі мобільності Жюля Верна потрібна:

а) у проектах, спрямованих на зміцнення або реалізацію двосторонніх міжнародних угод, які безпосередньо стосуються міністерства та є результатом рішень, прийнятих на рівні міжнародної освітньої політики Франції та політики, ініційованої міністром, відповідальним за національну освіту;

б) у проектах, організованих на підтримку політики співпраці в галузі освіти, що відповідає академічним стратегіям та потребам. Ця політика, зокрема, реалізується у межах двосторонніх міжнародних адміністративних домовленостей академічної ініціативи та сприяє розвитку європейської та

міжнародної відкритості (міжнародний компонент ідентифікаційних проектів, партнерство між академіями та іноземними адміністративними структурами).

Іншими організаціями, які надають освітні послуги з вдосконалення професійних компетентностей вчителям французької мови як іноземної, є: *Французькі Альянси (Alliances Françaises)*, *Французькі інститути (Instituts français)* та ін. *Бюро з навчання французької мови й культури за кордоном (Bureau d'études et de liaison pour l'enseignement du français dans le monde – BEL)*, активно займається організацією і проведенням літніх стажувань для вчителів французької мови з інших країн, розробленням нових методів і підходів до навчання французької мови, виданням підручників та методичної літератури [8].

У процесі дослідження змісту професійного розвитку вчителів іноземних мов, варто відзначити навчальні заклади, які здійснюють освітню діяльність за кордоном. Серед таких можемо назвати *Агенцію французької освіти за кордоном (AEFE)*. Створена у 1990 році, AEFE є національним громадським закладом під наглядом Міністерства закордонних справ. Агенція обслуговує службові місії, пов'язані з освітою французьких дітей, які проживають за межами Франції, і сприяє впливу французької мови та культури, а також зміцненню відносин між французькою та зарубіжною системами освіти. Основна мета AEFE полягає в обслуговуванні та просуванні унікальної у світі шкільної мережі, що склалася у 2013 році з 488 закладів, розташованих у 130 країнах.

План підвищення кваліфікації педагогічних кадрів AEFE є продуктом планів безперервної освіти зон мережі AEFE, створених для задоволення потреб у післядипломній підготовці вчителів, які працюють у затверджених навчальних закладах. Дійсно, AEFE проводить на благо всього персоналу мережі амбітну політику вдосконалення професійного розвитку, центрального елементу якості освіти, її специфіки за кордоном та впливу закладів у країнах, де вони відкриваються [9].

Вчителі, які бажають працювати за кордоном, можуть подати заявку на направлення до Агенції французької освіти за кордоном (AEFE), до Французької мирної місії (MLF), до Франко-Ліванської асоціації з питань освіти і культури (AFLEC) або в середні школи чи університети.

Післядипломна підготовка вчителів іноземних мов та французької мови як іноземної може відбуватися також і дистанційно за підтримки *Національного центру дистанційної освіти (Centre National d'Enseignement à Distance – CNED)*, який надає інформаційні ресурси для організації он-лайн курсів та проведення групових лекційних, практичних і семінарських занять [8]. Центр дає змогу студентам користуватися необхідними навчальними

цифровими ресурсами з англійської, німецької та французької як іноземної мов, що є в його розпорядженні [10].

CNED є партнером міжнародної організації «Франс Едюкасьйон ентернасьйональ» з дистанційної підготовки DELF та DALF, офіційних сертифікатів французької мови Міністерства національної освіти і молоді та з професіоналізації та професійного вдосконалення викладачів французької мови як іноземної за допомогою курсу PROFLE, онлайн та дистанційного навчального тренера.

З 2010 року CNED та AEFЕ координують свої дії для досягнення спільної мети щодо післядипломної освіти та успіху студентів, які навчаються у французьких установах, акредитованих за кордоном. Вони діють у тісному зв'язку з метою сприяння узгодженому розвитку в галузі шкільного навчання та/або професійної підготовки вчителів. Починаючи з 2013 року, CNED має зобов'язання перед закладами, що перебувають у відомстві AEFЕ, гарантувати безкоштовне педагогічне безперервне навчання для студентів, навчання яких було перервано протягом року великою кризою. CNED є членом національної комісії зі шкільних грантів.

Французька мирна місія (Mission laïque française – MLF) – це асоціація, мета якої – поширення французької мови та культури засобами освіти за кордоном. Починаючи з 2010 року, CNED та MLF об'єднують свої ресурси та навички для покращення якості викладання французької мови за кордоном та для розроблення спільних дій у галузі шкільного навчання і професійної підготовки вчителів. З 2012 року угода про надання заявок дозволила надавати акредитацію якості CNED-MLF іноземним установам, які займаються просуванням французької освіти.

CNED у партнерстві з Альянс Франсез Парижа створили та пропонують DAEFLE (Diplôme d'aptitude à l'enseignement du français langue étrangère), диплом про придатність до викладання французької мови як іноземної, що засвідчує професію викладача FLE та надає право вдосконалювати професійні компетентності у цих організаціях. Це мультикурсний та багаторівневий засіб, який створює очно та дистанційно навички побудови нових підходів на занятті FLE відповідно до діючих методів викладання та навчання.

6. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

З проведеного аналізу офіційних сайтів професійних організацій можемо дійти висновку, що в межах їх діяльності простежується низка спільних умов щодо професійного розвитку вчителів іноземних мов, існує тісна співпраця з урядом країни та Радою Європи. Одним із стратегічних напрямів освіти і культури Франції є просування французької мови в світі.

Для цього Міністерством національної освіти розробляються програми та проекти підготовки і професійного розвитку вчителів французької мови як іноземної. Результати дослідження виявили, що одним із найвагоміших способів професійного вдосконалення вчителів іноземних мов в умовах державної підтримки є міжнародна професійна мобільність. Дистанційна форма післядипломної підготовки – важлива складова професійного розвитку у процесі виконання програм підвищення кваліфікації вчителів за кордоном.

Перспективи подальших досліджень. Перспективами подальших досліджень вбачаємо виокремлення конструктивних ідей французького досвіду державної підтримки професійного розвитку вчителів іноземних мов, а саме: розроблення програм міжнародної мобільності та курсів для підвищення кваліфікації вчителів української мови як іноземної, а також визначення напрямів їх імплементації в Україні.

7. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] «Se former tout au long de la vie». [Electronic resource]. *Ensemble, comprendre et agir pour l'Emploi-Formation*. Available: <https://www.defi-metiers.fr/dossiers/se-former-tout-au-long-de-la-vie>.
- [2] Кодекс про освіту, ст. 6311-1 КЗпП Змінено Законом № 2014-288 від 5 березня 2014 року, ст. 24. [Електронний ресурс]. *Marche-public.fr*. Доступно: <https://www.marche-public.fr/Marches-publics/Textes/Codes/Code-du-travail/Code-travail-L6311-1-fpc-objet.htm>.
- [3] В. В. Лучкевич, «Підготовка викладачів французької мови як іноземної у Франції». [Електронний ресурс]. *Молодий вчений*, № 4.3, 142–145, 2017. Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_4.3_37
- [4] *Répartition des langues ouvertes selon les académies* (*peut varier selon les sessions). [Electronic resource]. Available: https://cache.media.education.gouv.fr/file/2019/99/5/OS-DI_Repartition_des_langues_ouvertes_par_academie_K_080319_1112995.pdf.
- [5] Rôle, statut, missions. [Electronic resource]. *France Education International*. Available: <https://www.ciep.fr/role-statut-missions>.
- [6] Coopération en éducation et formation. [Electronic resource]. *France Education International*. Available: <http://www.ciep.fr/presentation-ciep/cooperation-education-formation>.
- [7] É. Bussienne, M. Tozzi, «À nouveau programme, nouvelle formation». [Electronic resource]. *Quelle éducation laïque à la morale?* N°513, 2019. Available: <http://www.cahiers-pedagogiques.com/A-nouveau-programme-nouvelle-formation>.

- [8] Ch. Puren, Quelques remarques sur l'évolution des conceptions formatives en français langue étrangère de 1925 à 1975. *Études de linguistique appliquée: revue de didactologie des langues-cultures*. № 95 (juillet-septembre), pp. 13–23, 1994.
- [9] Le plan de formation continue des personnels. Article pédagogique. [Electronic resource]. *Publié le, 18/12/2019*. Available: <https://www.aefe.fr/pedagogie/formation-continue/le-plan-de-formation-continue-des-personnels#main-content>.
- [10] Le CNED. Institution. *Présentation des missions*. Available: <https://www.cned.fr/le-cned/institution/missions-cned>.

INTERNATIONAL PROGRAMS OF STATE SUPPORT FOR PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF FOREIGN LANGUAGE TEACHERS IN FRANCE

Alina Medynska,

Post Graduate Student, Khmelnytskyi National university.

English teacher Technological multidisciplinary

Lyceum them. A. Mazur.

Khmelnytskyi, Ukraine.

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7797-3466>

medunya1@gmail.com

Abstract. The need to reform the educational system of Ukraine, the inconsistency of the modern teacher with the needs of society, the organization of the New Ukrainian School initiate appeals to foreign experience in order to implement its main features in Ukraine. The European integration vector of our country's development determines the priority of foreign language learning and new approaches to the professional development of foreign philology specialists in secondary education. In the article we analyze the existing systems of advanced training of foreign language teachers in France on the one hand, as well as the professional development of French language teachers as a foreign language, on the other hand, under conditions of state support.

The results of the study revealed that in France, significant changes take place in secondary and postgraduate institutions. In the era of the Council of Europe's advocacy of plurinism, the study and teaching of modern live languages, including French as a foreign language, is of particular importance, the promotion of which in the world is one of the strategic components of this country's language policy. The French Government encourages the involvement of foreign language teachers in the professional development, which is one of the important ways to develop and expand international mobility programs and projects. Proposed and

urgently recommended are: the Jules Verne Program; the training program in Germany for teachers of history and geography; Franco-German exchange of elementary school teachers; post-graduate exchanges for elementary school teachers with Quebec; professional stay for teachers of modern languages and second-level non-linguistic subjects in Germany, Austria, Spain, Ireland, Italy, Portugal and the United Kingdom; courses in linguistic, pedagogical and cultural development abroad for first and second grade teachers of German, English, Italian and Spanish; Codofil program: visiting first and second year French as a foreign language teachers (FLE) in Louisiana; improvement centers for technical training abroad. Distance education and its main provider in the field of French as a foreign language, the National Center for Distance Education (CNED), is a partner of institutions for the organization of professional practice abroad in the framework of international exchanges.

We consider the prospect to be in finding ways to implement the French experience in state support for professional development programs for the foreign language teachers in Ukraine.

Keywords: professional development of teachers; international mobility; exchange programs; foreign language teachers; French as a foreign language; postgraduate education; state support; France.

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПРОГРАММЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ ВО ФРАНЦИИ

Медынская Алина Валентиновна,
аспирантка Хмельницького національного університета,
учитель английского языка Технологического
многопрофильного лицея им. А. Мазура.
Хмельницький, Украина.
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7797-3466>
medunya1@gmail.com

Аннотация. Необходимость реформирования системы образования Украины, несоответствие современного учителя потребностям общества, внедрение «Новой украинской школы» инициируют обращение к зарубежному опыту с целью имплементации его главных характеристик в Украине. Евроинтеграционный вектор развития нашей страны обуславливает приоритетное выделение изучения иностранных языков и новые подходы к профессиональному развитию специалистов иностранной филологии в среднем образовании. В статье проанализированы существующие системы

повышения квалификации французских учителей иностранных языков за рубежом, с одной стороны, а также профессиональное развитие учителей французского языка как иностранного, с другой стороны, в условиях государственной поддержки.

Результаты исследования показали, что сегодня во Франции происходят существенные изменения в учреждениях среднего, а также и последипломного образования. В эпоху пропаганды плюрилингвизма Советом Европы особое значение приобретают изучение и преподавание современных живых языков, в том числе французского как иностранного, продвижение которого в мире – одна из стратегических составляющих языковой политики этой страны. Правительство Франции способствует привлечению к участию в мероприятиях профессионального развития учителей иностранных языков, для чего одним из важных путей является разработка и расширение программ и проектов международной мобильности. Предложенными и настоятельно рекомендуемыми являются: программа Жюль Верна; программа обучения в Германии для преподавателей истории и географии; франко-немецкий обмен учителями начальных классов; обмены после вступления на должность для учителей начальных классов с Квебеком; профессиональное пребывание учителей современных языков и нелингвистических предметов второй степени в Германии, Австрии, Испании, Ирландии, Италии, Португалии и Великобритании; курсы лингвистического, педагогического и культурного развития за рубежом для учителей первой и второй степени немецкого, английского, итальянского и испанского языков; программа Codofil: пребывание в Луизиане учителей первой и второй степени и преподавателей французского языка как иностранного (FLE), центры совершенствования для технической подготовки за рубежом. Дистанционное образование и его главный провайдер в области изучения французского языка как иностранного – Национальный центр дистанционного образования (CNED) – партнер учреждений по организации профессиональной практики за рубежом в рамках международных обменов. Перспектива исследования состоит в поиске путей имплементации французского опыта в государственной поддержке программ профессионального совершенствования учителей иностранных языков в Украине.

Ключевые слова: профессиональное развитие учителей; международная мобильность; программы обмена; иностранные языки; французский

как иностранный; последипломное образование; государственная поддержка; Франция.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] «Se former tout au long de la vie». [Electronic resource]. Ensemble, comprendre et agir pour l'Emploi-Formation. Available: <https://www.defi-metiers.fr/dossiers/se-former-tout-au-long-de-la-vie>.
- [2] Kodeks pro osvitu, st. 6311-1 KZpP Zmineno Zakonom № 2014-288 vid 5 bereznia 2014 roku, st. 24. [Elektronnyi resurs]. *Marche-public.fr*. Dostupno: <https://www.marche-public.fr/Marches-publics/Textes/Codes/Code-du-travail/Code-travail-L6311-1-fpc-objet.htm>.
- [3] V. V. Luchkevych, «Pidhotovka vykladachiv frantsuzkoi movy yak inozemnoi u Frantsii». [Elektronnyi resurs]. *Molodyi vchenyi*, № 4.3, 142–145, 2017. Dostupno: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_4.3_37
- [4] Répartition des langues ouvertes selon les académies*(*peut varier selon les sessions). [Electronic resource]. Available: https://cache.media.education.gouv.fr/file/2019/99/5/OS-DI_Repartition_des_langues_ouvertes_par_academie_K_080319_1112995.pdf.
- [5] Rôle, statut, missions. [Electronic resource]. France Education International. Available: <https://www.ciep.fr/role-statut-missions>.
- [6] Coopération en éducation et formation. [Electronic resource]. France Education International. Available: <http://www.ciep.fr/presentation-ciep/cooperation-education-formation>.
- [7] É. Bussienne, M. Tozzi, «À nouveau programme, nouvelle formation». [Electronic resource]. *Quelle éducation laïque à la morale?* N°513, 2019. Available: <http://www.cahiers-pedagogiques.com/A-nouveau-programme-nouvelle-formation>.
- [8] Ch. Puren, Quelques remarques sur l'évolution des conceptions formatives en français langue étrangère de 1925 à 1975. *Études de linguistique appliquée: revue de didactologie des langues-cultures*. № 95 (juillet-septembre), pp. 13–23, 1994.
- [9] Le plan de formation continue des personnels. Article pédagogique. [Electronic resource]. Publié le, 18/12/2019. Available: <https://www.aefe.fr/pedagogie/formation-continue/le-plan-de-formation-continue-des-personnels#main-content>.
- [10] Le CNED. Institution. Présentation des missions. Available: <https://www.cned.fr/le-cned/institution/missions-cned>.

Стаття надійшла
до редакції 13 лютого 2020 року